

Anders Arrebos anden prædiken over Ezekiels Bog kapitel 37

Taler

Anders Arrebo
Forfatter og teolog

Omstændigheder

Prædikentekst:

Ezekiels Bog kapitel 37, vers 1-14

- 1 At Propheten sig imod ald Hedenske ugudelig Opdigt kunde ryste oc vel
forvare / som gierne hans Foregifvende vilde gjøre mistenckeligt / ligesom hand
denne Siun enten af eged Hofved hafde spundet / eller oc det var en idel
Øyenblanding eller Diefvelske Bedrag med denne Siun / da forekommer hand
5 saadan Fortenckelse goed Betiden / idet hand beraaber sig paa sin Hofvedmand
/ af hvilcken hand denne Siun hafde / nemlig HErren / det er den store evige
Guds Søn / Herre ofver alle HError oc Konge ofver alle Konger / Som hverken
lader sig skuffe eller bedrage / ey heller bedrager nogen.
- 10 Om denne HErre Taler Ezeckiel saaledis / at hand hafver taged hannem ved
Haanden som en Ven den anden / naar hand hannem noget Synderligt oc kiert
vise oc fortelle vil / saa hafver hand giort med Propheten / tog hannem af til en
Side / oc hannem noget høyt oc hemmeligt viiste oc kundgiorde.
- 15 Ellers er det vel vist Diefvelen at være en tusindefuld Konstner / kand / sig som
er ret en sorter Trolld / til en Liusens Engel mesterlig forkere / oc mangt et
Gøgelverck anrette / som baade geistlige oc verslige Historier vidner / derfor
gør Propheten Sandheds HErre nafnkundig / som den der svarer til sit Nafn oc
Titel. Jeg er Veyen oc Sandhed.
- 20 Dernest seer hand oc vel / at dette er en høy oc svar Troens Artickel / som med
denne Siun skulde bekrefftis oc stadfestis / paa hvilcken den gandske Verden sig
forarger; Adam oc Menniskelig Fornuft slaar fra sig med begge Hænder; derfor
laa der stor Mact paa at mand var vis paa Sagen / oc icke tvifled paa denne Figur
25 oc Mønsters Fuldkommenhed paa Domme-Dag / berober sig derfor strax udi

Begyndelsen paa HERREN / at hand af hannem hafde denne Underviisning som self er Lifved oc Opstandelsen / af hvilcken hver Creatur af Begyndelsen hafver lifved / skal oc self vore Legemer af Jorden opveck / saa gjorde oc Paulus
30 fordem der hand skulde tale om den store Hemmelighed i Alterens Sacramente: Jeg hafver annammed det af HErren &c.

For det Andet.

35 Saa fremdrager hand Maaden paa denne Siun / hvorledis eller paa hvad Viis saadant er tilgaaen / nemlig i HERRENS Aand. Ved denne HErrens Aand forstaaer hand ingen anden uden den H. Aand / den tredie Person i Guddommen som fra Faderen oc Sønnen af evighed hafver sin Udgang; oc med Faderen oc Sønnen er en Gudsommelig Essentz oc Værelse i lige Mact oc Ære.

40 Denne samme Hellig Aand hafver her væred Verckmester / Ezechielis Øyne opladet / viist hannem saadant. Her maa nu lidet holdis oc betragtis / paa hvad Viis Guds Søn baade i det Ny saavelsom Gamle Testamente hafver plejed at tale oc handle med sine Propheter oc andre / nemlig paa fire Maader. I. Mundtlig /
45 naar hand i egen Person oc icke ved nogen Engel eller Prophete / men fra Mund til Mund hafver taled: Saa talede hand med Abraham / hvorudofver Skriften kalder hannem en omgengelig Guds Ven / med hvilcken hand talede venlig / som en Ven ved anden / saa talede hand oc Ansigt til Ansigt med Mose paa Bierged Moria, med Paulo i det Ny Testamente: Saul / Saul / hvi forfølger du
50 mig? 2. Ved Drømme / som vi om Josepho læser / at hand drømte hvorledis hand bant Korn paa Marcken / oc hans Brødris Neger nickede oc credentzede for hans Neger / Item hvorledis Soel oc Maane oc 11. Stierne knælede for hannem / hvilcked blef udi Egypten altsammen fuldkommed oc fuldbyrdet / Item Pharaonis Skenck oc Bager drømte oc i Fengsel / men den ene en trøstelig
55 / den anden en bedrøfvelig Drøm / thi den ene effter sin Drøm blef ophøyet i sin forige Dignitet, oc den anden nemlig Bageren effter sin Drøm blef i Galgen ophøyet.

Pharaoni blifver oc ved de 7. magre Kiør de 7. Dyre Aar udi en Drøm
60 aabenbared. De Vise af Østerland udi det Ny Testamente befole oc Gud udi en Drøm / de skulde icke reise til Heroden igien.

3. Hafver oc Gud talt udi underlige Siuner naar Mennisken icke hafver sofved / mens voged med obne oc opliuste Øyen / hvorfor de oc i Skrifften kaldis

Seendis eller Seere / som de der i Aanden / det som skee skuldte / kunde see /
som andre icke kunde.

70 Saa besaa Esaias i Aanden HERrens Herlighed. Jeremias saa fra Midnatz tide en
vacker Staf oc en hed sydende Gryde / Item 2. Figenkurfve for HERrens Tempel
/ Ja saadant hafver været heel gemeent udi det gamle Testamente. Udi det Ny
Testamente opmaner Paulus at reise til Macedonien, ja hand samme Sted
bekiender / at hand en Gang var henrygt i Paradis / hvor hand usigelige Ting
75 hafver seet oc hørt / enten det var i Legemed eller uden Legemed viste hand icke
/ det er med Tancker alleene / eller oc Legemlig det viste Gud / oc af dette Slags
er Ezechielis Siun / thi hand sof icke / mens Lius Øyed hafver seet saadant / oc
hørt HERrens Ord om disse tørre Been / oc er dog tilige med undrygt oc været in
ecstasi, oc saae saadant i HERrens Aand oc ved hans Krafft oc Regiering.

80 Om disse 3. Slags underskedlige Aabenbarelsis Maader taler HERREN selff: Er
der nogen HERrens Prophete iblant eder / da vil Jeg aabenbare mig for hannem
/ og i en Siun i en Drøm vil Jeg tale med hannem / men med Mose min Tienere
vil Jeg icke saa tale / men mundlig vil Jeg tale oc handle med hannem.

85 Hafver hand ved det mundlige Ord talet / oc denne Maade er den beste oc
trygeste / ligesom den oc er den almindeligste. Heraff kunde vi see oc spørge / 1.
Guds Søns store Godhed / at hand os sin Villie oc Rigis Hemmelighed icke
alleeniste paa een / mens i mange oc utallige Maader hafver aabenbaret / oc sig
til os nedlader / oc effter os sig retter / at vi det enten i en Maade eller anden
90 maatte fatte / oc icke noget paa sig lader mangle / som til voris Underviiszning
oc Salighed kand være fornøden. Opstandelsens Artickel sandelig er tilforn
rigelig nock ved de andre Propheter i klare Sprocker oc Vidniszbiurd beseglet oc
bekrefftet / men paa det vor starblinde Fornufft os ey med sin Umuelighed
skulle forføre / da seer her Ezechiel til Ofverflødighed et Mynster af denne
95 Artickels Fuldkommenhed / den gandske Israel til Trøst oc Lærdom.

Det maa jo frilig være en trofast naadig Gud oc Frelser / som i saa mange
Maader tørster effter / ja forarbejder vor Salighed. 2. Skal her læris oc merckis
hvilcken den beste oc sickreste Aabenbarelsis Maade monne være / nemlig at
100 stirre oc agte paa Ordet / som Gud ved sine Propheters oc Apostlers Munde
hafver taled / thi effter det maa alle Prophetier / Siuner oc Aabenbarelses sig
rette oc lade sig dreye / oc med det ofvereensstemme / ellers er det icke Guds
Aabenbaring / mens Diefvelens Øyenblanding oc Bedrag.

Hvo derfor ubedragen vil være oc blifve / hand skal gribe fat paa Guds
 Sandheds Ord / som af Propheterne / Christo selff oc hans Apostler er
 prædicket / oc med treflige Mirackler bekræfted / oc alt det som icke staar sin
 Prøfve ved denne Prøfve-Steen / foragte oc fordømme effter St. Pauli Raad /
 110 om end en Engel af Himmelen Evangelium anderledis vilde forklare end vi / da
 skulde hand være en forbandet Ting.

Oc naar den rige Fraadser oc Slemmer Lazari Siæl til Prædicant vil opvecke /
 viser Abraham hannem oc hans Consorter 5. Brødre til Mosen oc Propheterne.
 115 Efffterdi da denne Ezechielis Prophetis Siun med det sande Guds Ord om
 Opstandelsen ofvereenstemmer / da maa vi kiønlig troe oc os derpaa forlade /
 oc være visz paa / at denne Seahelon som her sees / skal stilis i Verck paa den
 yderste Dommedog / naar Aarer / Seener / Huud oc Haar skal komme
 tilsammen oc da evig blifve for HErren.

Thi den Tiid kommer oc er nu forhaanden oc nermere end vi tencker / at de
 Døde skulde høre Guds Søns Røst / oc de som den høre skulde lefve. O at vi
 derfor altiid maatte hafve i Hu oc Tancke Christi Formaning til sine Discipler /
 vaager oc beder / paa det vi maatte være værdige at staa for Menniskens Søn.
 125 Hvad sig nu Steden oc Orten belanger / da fortæller nu fremdelis Propheten.

For det Tredie.

At HErren Guds Søn førde hannem ud paa en aaben viid Marck / Item hvad
 130 Leylighed det hafde med samme Marck at den laa fuld / allene af Menniske
 Been / hvad det hafver været for Been / eller hvad for en Marck det hafver
 været / bekymre Rabinerne Jødernis Høylærde sig meget / nogle sige at det
 hafver været Ephraims Børns Been i Canaiternis Land / af hvilcke paa en gang
 42000. Blefve slagne.

Andre siger at det hafver været af Patriachernis oc de hellige Fædris Been paa
 Aloria Bierg / hvilcket er os lige got; Mens alle Omstendigheder bringe det med
 / at det hafver været en Sted hvor et stort Feltslag oc Nederlag er holden / thi
 saadanne Orter gifve dereffter mange Døde Been.

Fremdelis gifver Propheten her tilkiende hvad HERREN tog sig for med
 hannem paa denne Been-Marck / sigendis: Hvad trecked mig ved Haanden

tvers oc langs / op oc ned / nu runt omkring / at jeg vel skulde feste Øyen
145 derpaa; Oc see / siger hand / med stoer Forundring / der var icke nogle saa Been
forhaanden / mens Saare mange Pander / Rygbeen / Skuldrebeen / Arme oc
Laarbeen / etc.

See! Saa var icke saadanne Been friske eller safftige / mens Marf oc Krafft slet
150 udførtærret som de der lenge ligge for Solen. Summa Beenene vare ret mange /
oc ret tørre og fortørcknede. Effterdi Guds Søn Ezechielem Prophete paa denne
Sted tvers oc langs fører om disse Been / at hand vel med Andact oc Betenckelse
kand vide hvad hand om dennem skulde holde oc dømme / da ville vi icke her
disse Been saa slet forofver løbe / ligesom de ginge os intet an / mens i Troen
155 stille oc Sagen i GUDS Fryct saa bertacte.

Først / at vi lære de Gudfryctigis Been i stor Værdighed oc Ære at holde / (dog
icke paa Papistiske Maneer) naar vi seer dennem af Jorden opgrafvis eller i andre
Maader betrefte / kaste dennem i Beenhuset eller i Jorden igien at Hundene icke
160 skulde løbe med dennem / thi de ere de Gudfryctigis Effterlefninger / som
hafve været den Hellig Aands Tempel oc Helligdom / i hvilcken den Hellig
Aand i deris lefvende Lif hafver boed som oc Guds Rige hereffter skulde eye oc
arfve.

165 Thi ligerviis som det intet gaffner de Døde til Salighed / skader dennem ocsaa
ligesaa meget i hvor deris Been ligge oc hvile kunde / eller hvordan de ere
medfarne. Ey heller hindrer det Guds Søn paa sin Opveckelsis Allmægtighed
hvor viit de ere adspriede / kand snarere end i et Nu oc Øyeblik samle dennem
til hobe fra Verdens Ende: mens for de Lefvende er det smukt / erligen oc
170 finligen med de døde Christnis Been at omgaas / item at bevise voris Troe om
Legemens Opstandelse / item voris Kirckegaard oc Gud-Ager vel forvare oc
hæderlig holde.

De gamle gode Fædre naar de hafver intræd paa Kirckegaarden hafver de taget
175 deris Panet af / aabnet Hofvedet oc sagt: Salve sancta parens, Hilsen du hellige
Moder / thi Jorden er allis voris Moder / aff den ere vi / til den blifver vi / oc aff
den skulde vi opstaa / ja Jorden er voris troe Huusvært / naar ingen vil huuse os
/ da tager hun os ind i sit Skiød / forvarer os / mens den onde Tiid oc Fiender
far fororfver / derfor bør den forvaris med sine Beengiester oc i Ære holdis aff
180 alle.

185 Dernest skulde vi oc her lære / hvorledis vi rettelig i Dag iblant de Døde Been i
Beenhuset eller HErrens Ager oc Kirckegaarden skulde os omsee / at de kunde
tjene os til en daglig Dødsens Erindring / thi der stiltiende taler Beenene os til
som forofver spadtzerer / det vi hafver været ere I / oc det vi ere skulde I bliffve.

190 Oc til saadan Betenckelse lode de gamle Fædre et Barn aff Steen eller Træ paa
Kirckegaarden udhugge / som laa med en Arm paa et Døding Hofved / oc
haffde et Timeglas i den anden Haand / oc stoed derhos disse Ord skrefne aff
Syrach 38. I Dag mig / i Morgen dig / thi vi maa dog alle derhen / oc ingen
hafver saa haar en Pande / kommer Døden ofver hannem / hand maa jo bucke.

195 Oc tiener os saadan daglig dødelig Betractelse til meget got / besynderlig at vi
kunde blifve kloge / vide at vort Himmerig er icke her paa Jorden / vide at vi
skulde gjøre Poenitentze oc daglig supplicere om Syndernes Forladelse /
Christelig Affsked oc det evige Liiff. Item styrer oc forhindrer i os samme
Betractekse mange Laster / Gierighed / Løszactighed / oc i synderlighed den
forbandede Hofferdighed / som i de sidste Tider hafver faaet Regemente oc
200 Ofverhand i Verden / oc indtaget den største Part i synderlighed aff
Qvindekjøned / saa de snart vide icke enten de ville gaa paa Hofvedet eller paa
Beenene / hvor selsom oc underlig de med Klæder oc Gebærder sig vilde
forholde; Saa veed oc mangt et hofferdigt Hierte icke hvor det vil bygge sit Sæde
oc ofver alle ophøye sig / gerader i saadanne Tancker / ey du mig icke god nock
205 / vhy skulde jeg tale end sige hafve Omgengelse med din Staader oc Pracker; Ey
kiere Grotsprecker hør / spatzere dog en Gang med Ezechiel paa døde Marcken
/ gack ofver Kirckegaarden tag en Hofvedpande fat / viis mig der nogle Falcke-
Øyen / beskue der hine hvide Hænder oc Arme / sig mig hvo Biscop eller
Bonden / hvo Herre eller Svend hafver været?

210 Oc du skal med all Sandferdighed bekiende med Diogene Philosopho, der hand
en gang af Alexandra Magno blef tilspurt / der hand nogle Døde-Been
bekymmerligen igiennemlete / hvad hand gjorde / svarede / Jeg kand icke finde
det jeg søger effter / jeg mente der skulde være Underskeed paa de Rigis oc
215 Fattigis Been / mens jeg finder ingen. Effter saadan Leylighed / hvad pranger oc
pucker den arme Jordklimp / oc et Stycke Jord foragter det andet.

220 Den vise Syrach der hand vil læse de Hofmodige en Text for at afskaffe
Hofmodighed / da bruger hand der til tre bevægelige Aarsager. Den Første tager
hand af den Materia oc Malm Mennisken er / oc siger: Hvi hofmoder du dig du

Jord? Er du andet end et foragteligt Stycke Dynd mens du en lefver?

225 Det andet af Menniskens elendige Tilstand oc Vilkor førend vi døer / det er dog
idel Flickverck med hannem saa lenge hand lefver / oc naar Doctor oc Læge
lenge nock hafver flicked paa hannem / saa er dog enden den / i Dag en Konge i
Morgen et Liig.

230 Det Tredie af Menniskens Vilkor effter Døden / naar et Menniske er død / saa
æder hannem Slinger oc Orme.

235 Den ydmyge Guds Søn gifve os alle sin hellig Aand / at vi icke af Verdens Ære
oc Værdighed / Rigdom oc deylige Skabning eller noget andet oc skulde saa
ophøye oc hofmode / at vi med Diefvelen til Helfvede / skulde nedstødis /
mens at vi i Liif oc Død for vor HErre oc Gud saa oc Mennisken i all Ydmyghed
kunde os anstille / at vi til evig Salighed oc Glæde kunde ophøysis Amen.

Kilde

240 Manuskript taget fra M. Anders Christ. Arrøboe Fordum Sogne-Præst til St. Nicolai Kircke i Kiøbenhafn.
OSSA REDIVIVA Det er Den underbarlige / høytroestelige oc aandrige Siun om de tørre døde Been / som
Propheten Ezechiel paa een aaben Marck haffver seet liggende / oc ved Guds Søns Ord tilhaabe samlet oc
lefyende gjort udi XV. Prædickener eenfoldigen forklaret oc udlagt. GUD til Ære oc alle sande Christne /
som troer Syndernes Forladelse / Legemens Opstandelse oc det evige Lif / til salig Trøst oc Lærdom
igiennem soet oc til Tryck in forferdigen af hans Søn Christen Anderssøn Arrøboe. Sogne-Præst til
Nebbelunde oc Seddinge Sogner i Lolland. Kiøbenhafn Aar 1680. Af K. R. Boghandler Daniel Pauli og findis
hos hannem tilkiøbs: Prentet af Johan A. B. efter aftale med udgiveren.

Kildetype

245 Dokumentation i bogværk

Tags

Prædiken, Prædikener fra 1600-tallet

URI

250 <https://www.dansketaler.dk/tale/anders-arrebos-anden-praediken-over-ezekiels-bog-kapitel-37>

255